

PETRUS BETER BEGRIJPEN

Petrus beter begrijpen is het vierde deel in de bijbelstudiereeks 'Bijbel beter begrijpen'. Meer informatie over deze reeks is te vinden op www.bijbelbeterbegrijpen.nl. De reeks wordt uitgegeven in samenwerking met de IZB te Amersfoort.

Reeds verschenen:

Niels de Jong, *Jezus beter begrijpen. In het licht van Johannes* (2010)

Niels de Jong, *Psalmen beter begrijpen. En groeien in gebed* (2011)

Niels de Jong, *David beter begrijpen. Meer zicht op bijbelverhalen uit het Oude Testament* (2012)

BIJBEL BETER BEGRIJPEN

*Petrus beter
begrijpen*

over het volgen van Jezus

*Niels de Jong en
Niels van Donselaar*

Uitgeverij Boekencentrum / IZB

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council (FSC) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

www.uitgeverijboekencentrum.nl

Deze uitgave verschijnt in samenwerking met de IZB te Amersfoort.

De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de NBV,
© Nederlands Bijbelgenootschap 2004.

Ontwerp omslag: Studio Vrolijk
Ontwerp binnenwerk: Studio Anton Sinke

ISBN 978 90 239 2695 5
NUR 707

© 2013 Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Woord vooraf	7
Introductie	9
1. Ontmoeting met impact (Johannes 1 en Marcus 1)	15
2. Jezelf tegenkomen (Lucas 5)	20
3. Je beeld bijstellen (Marcus 8)	26
4. Stappen zetten (Matteüs 14)	31
5. Falen en niet afgeschreven worden (Lucas 22)	39
6. Wie ben ik?! (Johannes 21)	46
7. Geef wat je hebt in Jezus' naam (Handelingen 3)	52
8. Grenzen verleggen (Handelingen 10 en 11)	58
Bijlage: 'Oefeningen'	65

Woord vooraf

Jezus had de aandacht van Petrus te pakken. En wel op zo'n manier dat Petrus zich niet meer kon losmaken van Jezus. Wie Jezus was, wat Jezus zei, wat Jezus deed – dat maakte diepe indruk op Petrus. Op een gegeven moment stelt hij zelfs dat hij zijn leven voor Jezus wil geven. In eerste instantie blijkt Petrus hiertoe nog niet bereid te zijn en faalt hij jammerlijk. Later leert hij wel om zijn leven meer en meer te geven aan Jezus. Hier blijkt al uit dat Petrus gegroeid is in de loop der jaren. Hij heeft dingen geleerd, ontdekt, zich eigen gemaakt, heeft stappen gezet. En dat allemaal op de weg achter Jezus aan.

Petrus is de bekendste leerling van Jezus en de discipel over wie we vanuit de Bijbel het meeste weten. Door ons te focussen op deze Petrus, ontdekken we wat het betekent om achter Jezus aan te gaan. Door ons te verdiepen in die verhalen van Petrus van toen, leren we wat het volgen van Jezus kan betekenen voor nu. Want 'Jezus Christus blijft dezelfde', om het met woorden uit het Nieuwe Testament te zeggen. En hoewel de tijd enorm veranderd is, blijven mensen dezelfde mensen. En van mensen die in Jezus Christus geloven, wordt nog steeds gevraagd om de weg achter Jezus aan te gaan. Door Petrus beter te begrijpen, ga je als het goed is steeds beter begrijpen wat Jezus van je vraagt.

Dit boek is zo opgezet dat het zowel voor individuele lezers als voor groepen bruikbaar is (zie op www.bijbelbeterbegrijpen.nl extra informatie daarover). De gespreksvragen en verwerkingsopdrachten zijn met name voor de groepen bedoeld, al kan een individuele lezer er ook zijn voordeel mee doen.

De hoofdstukken zijn afwisselend door ons geschreven, maar we hebben ernaar gestreefd om steeds eenzelfde stijl en structuur aan te houden. We hechten bovendien aan zowel verstaanbaarheid als diepgang. We hopen namelijk dat dit materiaal geschikt is voor beginnende bijbellezers als wel voor mensen die meer vertrouwd zijn met de bijbelverhalen rondom Petrus. In elk hoofdstuk staat ook iemand beschreven die op inspirerende wijze Jezus heeft nagevolgd in zijn

tijd. Het hoofdstuk wordt afgesloten met enkele leestips. We hopen dat dit alles de lezer uitdaagt en inspireert om zich meer en meer bezig te houden met het volgen van Jezus. Voor het gemak hebben we de besproken bijbelgedeelten ook afgedrukt in het hoofdstuk. We nodigen echter iedereen uit om de Bijbel zelf te pakken en meer uit de Evangeliën te lezen. Immers, die Evangeliën zijn de beste teksten om te groeien in het volgen van Jezus.

8

Niels van Donselaar
Niels de Jong

P.S. Deze hoofdstukken zijn ontstaan in de praktijk van Noorderlicht Rotterdam, een startende gemeente in de buurt van het centrum waar wij beiden aan verbonden zijn.

Introductie

De acht hoofdstukken van dit boek behandelen steeds een bepaald verhaal waarin Petrus de hoofdrol heeft. Door deze acht verhalen zullen we een steeds beter beeld van Petrus krijgen. Hier bieden we echter nog de nodige achtergrondinformatie bij deze acht verhalen. Dit helpt om Petrus en zijn Meester beter te kunnen plaatsen in hun tijd. We sluiten deze introductie af met een stuk over hoe Petrus in de geschiedenis bekend is gaan staan.

Petrus de visser

In dit boekje gaan we ons verdiepen in de persoon van Petrus in relatie tot Jezus. Maar voordat Petrus geroepen werd door Jezus was hij een eenvoudige visser. Hij werkte samen met zijn broer Andreas bij het meer van Tiberias (ook wel het 'meer van Galilea' genoemd). Het is niet ondenkbaar dat de twee broers samen met hun vader werkten op de vissersboot. Jonge mannen werkten vaak mee in het bedrijf van hun vader om zo te voorzien in het levensonderhoud van de familie. De streek Galilea was een heuvelachtig gebied zonder al te veel bebouwing en ontwikkeling. Petrus en Andreas kwamen uit Betsaida (Johannes 1:44), één van de grotere dorpen in de omgeving van het meer. Verder bestond de streek vooral uit kleinere dorpen. De bekendste dorpjes zijn Nazaret, de woonplaats van Jozef, Maria en Jezus en het dorp Kapernaüm, de plek waar Jezus woonde gedurende zijn bediening (Matteüs 4:13).

Als Petrus' nomadenbestaan na de dood van Jezus abrupt eindigt, keert hij terug naar het meer van Galilea en gaat hij weer vissen (Johannes 21:1-2). Hij pakt zijn oude beroep dus weer op. Maar de roeping die Jezus voor hem had zou er voor zorgen dat hij een 'visser van mensen' zou worden. In de hoofdstukken die volgen zullen we het daar nog verder over hebben. Laten we eerst wat meer gaan ontdekken over Petrus als discipel van Jezus.

Een meester met zijn leerlingen

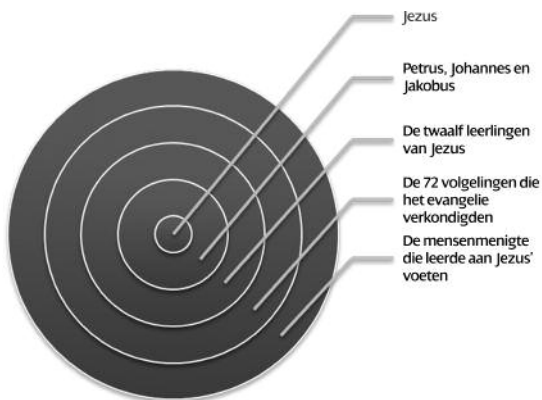
In de verhalen van het Nieuwe Testament wordt Petrus een leerling (of volgeling, of discipel) van Jezus genoemd. Deze aanduiding voor Petrus en de andere vrienden van Jezus komt van het woord *mathētēs*, een woord dat afgeleid is van het woord 'leren'. In de tijd van Jezus waren er meerdere groepen leerlingen. Een leerling of discipel was in de leer bij een leermeester. Dat kon zowel een levende leermeester zijn, als iemand die al lang was overleden. De Bijbel vertelt bijvoorbeeld over een groep Farizeeën die zich trots 'leerlingen van Mozes' noemt (Johannes 9:28). Daarmee wordt bedoeld dat zij zich vooral lieten leiden door de wetten van het Oude Testament, opgetekend door hun voorvader Mozes. Ook wordt er in de Bijbel gesproken over 'discipelen van Johannes de Doper', de voorloper van Jezus (Matteüs 9:14).

Leerlingen die fulltime in de leer gingen bij een leermeester (rabbi) waren vaak de beste leerlingen van de Tora-school (Joods religieus onderwijs). Zij werden goed genoeg bevonden om in opleiding te gaan om zo zelf misschien ook meester te worden. Deze discipelen leerden van hun meester in allerlei alledaagse situaties en ontmoetingen. Ze waren in de buurt te vinden als hun meester moeilijke vragen of dilemma's besprak, als hij armen of zieken ontmoette of juist tijd doorbracht met hooggeplaatste figuren in de samenleving. Door deze manier van leren zijn heel veel inspirerende verhalen de ronde gaan doen over Joodse rabbi's. Dit worden chassidische verhalen of vertellingen genoemd. Vaak bevatten deze verhalen een bepaalde wijsheid of moraal die nog steeds van waarde is.

Naast de groep leerlingen die heel direct in de leer ging bij een rabbi was er vaak een kring van discipelen die verder op afstand stond. Deze discipelen waren aanhangers van zijn leer en lieten zich in hun beslissingen leiden door het onderwijs van de betreffende leermeester. Vergelijk het maar met de verschillende stromingen binnen het christendom die wij kennen.

Jezus, leermeester van velen

Binnen de groep van Jezus' discipelen is ook een onderscheid te zien tussen verschillende groepen discipelen. Petrus maakte deel uit van de binnenste kring van discipelen, samen met Johannes en Jakobus. Zij waren de drie intimi die een aantal momenten met Jezus van heel dichtbij mee mochten maken (Marcus 5:35-43, 9:2-13 en 13). Deze drie leerlingen maakten deel uit van de grotere kring van twaalf leerlingen.

Zij trokken dagelijks met Jezus op en waren getuige van veel preken en genezingen. Naast de twaalf was er nog een groep van 72 discipelen. Zij trokken er twee aan twee op uit om het evangelie te verkondigen (Lucas 10). Tot slot was daar nog een diverse menigte die leerde aan de voeten van Jezus. Zij maakten het openbare onderwijs van Jezus mee en ook veel wondertekens (zie bijvoorbeeld Lucas 9 en 12).

Petrus en Jezus

Er zijn verschillende theorieën over Jezus' relatie tot Petrus. Eén van die theorieën is dat Petrus de oudste van de kring van twaalf leerlingen was. Dit blijkt onder andere uit het feit dat er gesproken wordt over de schoonmoeder van Petrus (hij was dus getrouwd). Ook komt Jezus op een dag bij de tempel met zijn leerlingen. Er wordt dan gevraagd naar de tempelbelasting (twee drachme per jaar voor personen boven de 20 jaar). Jezus vraagt Petrus dan om een vis te vangen die een vier-drachme munt in zijn bek heeft. Daarmee wordt de tempelbelasting betaald voor twee personen. Als deze belasting voor Jezus en Petrus was, dan zou Petrus boven de 20 jaar zijn geweest en de andere leerlingen jonger.

Natuurlijk gaat het hier om een hypothese, nergens staan de leeftijden van de discipelen expliciet vermeld. Maar dit perspectief kan wel één van de verklaringen zijn waarom Petrus zo vaak wordt genoemd in relatie tot Jezus. Als 'groepsoudste' werd Petrus meer in vertrouwen genomen door Jezus dan de anderen. Ook is het logisch dat hij als oudste leerling vaker het woord nam, als een soort van woordvoerder van de groep. Ten slotte kan de leeftijd van Petrus er aan hebben bijgedragen dat hij na Jezus' dood de leiding neemt over de

kerk in Jeruzalem. Hiërarchie op basis van leeftijd was (en is) in oosterse culturen een heel alledaags verschijnsel.

Of Petrus nu wel of niet de oudste leerling van Jezus was, feit is dat Jezus een bijzondere band heeft gehad met Petrus. Hij spreekt Petrus vaak vermanend aan en richt zich in het algemeen meer tot Petrus dan tot de andere leerlingen. Petrus betoont zich van zijn kant niet altijd de makkelijkste discipel. Hij legt de weg af van een echte leerling, een weg door dalen en langs hoogtepunten. Dit leidt tot de centrale geloofsuitspraak dat Jezus 'de Messias is', maar ook tot de verloochening 'ik ken deze man niet'. En telkens is Jezus betrokken bij Petrus om hem te leiden in de weg van de liefde. Hij is bijzonder bewogen met – en betrokken op zijn leerling. Het vertrouwen dat Jezus in Petrus heeft, leidt er toe dat hij door Jezus de Rots wordt genoemd waarop God zijn kerk wil bouwen. En ook na de verloochening wil Jezus weer met Petrus verder.

In de Handelingen van de apostelen krijgt Petrus dan ook een grote rol naast Paulus. Hij leidt de kerk van Jeruzalem en verkondigt het Evangelie van Jezus met een vurig hart. Uiteindelijk zal hem dit zelfs zijn kop kosten. Waarschijnlijk is Petrus gekruisigd in de tijd dat keizer Nero aan de macht was. Traditiegetrouw wordt aangenomen dat Petrus ondersteboven is gekruisigd, omdat hij niet op dezelfde manier wilde sterven als zijn meester Jezus.

Petrus de legende

Op de plek waar Petrus volgens de katholieke overlevering zou zijn begraven is een enorme kathedraal gebouwd, die heel toepasselijk de Sint-Pietersbasiliek is gaan heten. Deze kerk is één van de zeven bedevaartsoorden in het katholicisme. Dit heeft te maken met de status van Petrus in de katholieke kerk. Hij wordt beschouwd als de allereerste Paus die de kerk heeft gekend. Over de hele wereld zijn daarom kathedralen, kerken en scholen naar hem vernoemd. Ook zijn er feestdagen die helemaal draaien om de persoon van Petrus en wordt zijn naam aangeroepen bij tal van kwalen en allerlei vormen van onheil.

Petrus aan de hemelpoort

Niet alleen neemt de herinnering van Petrus mythische vormen aan, zijn naam komt ook vaak voor in grappen. Zo komen een taxichauf-

feur en een priester tegelijk aan bij de hemelpoort. Petrus wacht hen daar op en vraagt de chauffeur met hem mee te komen. Hij geeft hem een prachtige kamer met een heerlijk zwembad en prachtig hemelbed. 'Fantastisch, bedankt!', zegt de taxibestuurder.

Daarna brengt Petrus de priester naar zijn kamer. Daar staat een kraakerig bed met een ouderwets tv-setje en er is een wastafel. 'Wacht even', zegt de priester, 'volgens mij gaat er iets mis. Moet ik niet die mooie kamer krijgen? Ik ging tenslotte elke dag naar de kerk, leefde als een vrome priester en verkondigde het woord van God.'

'Ja dat is waar', antwoordt Petrus, 'maar tijdens jouw preken viel bijna iedereen in slaap, terwijl bij ieder ritje in de taxi de stroom aan gebeden haast onophoudelijk was...'

De rol van Petrus in dit soort grappen en de aanname dat hij aan de hemelpoort wacht heeft zijn oorsprong in een tekst die te vinden is in Matteüs 16:19. Daar zegt Jezus: 'Ik zal je de sleutels van het koninkrijk van de hemel geven, en al wat je op aarde bindend verklaart zal ook in de hemel bindend zijn, en al wat je op aarde ontbindt zal ook in de hemel ontbonden zijn.' Jezus geeft hier gezag aan Petrus, dat Hij aan andere leerlingen niet geeft. De volkse, vrij letterlijke interpretatie van deze tekst is dat Petrus dus aan de hemelpoort staat met een grote bos sleutels.

De brieven van Petrus

Behalve dat Petrus een vertrouweling was van Jezus en een belangrijke plek heeft gekregen in de geschiedenis van de kerk, is hij ook bekend van een tweetal brieven in het Nieuwe Testament. Er zijn ook andere geschriften die zijn naam dragen: het Evangelie van Petrus, de Handelingen van Petrus, de Apocalyps van Petrus en de Prediking van Petrus. Dit zijn apocriefe geschriften die niet in de Bijbel gekomen zijn omdat ze qua inhoud en stijl te ver afwijken van de rest van de Bijbel. Ze zijn dan ook niet door Petrus geschreven.

De twee brieven van Petrus die wel in het Nieuwe Testament te vinden zijn, bespreken verschillende thema's. De eerste brief van Petrus gaat vooral in op de volharding die nodig is in het lijden dat de eerste christenen ondergaan vanwege hun geloof. Daarnaast worden hele praktische aanwijzingen gegeven hoe een christen kan leven naar Gods wil. Het gedrag van burgers naar hun overheid, slaven naar hun meesters en gehuwden tegenover elkaar krijgt ruim de aandacht.

De tweede brief van Petrus heeft een iets andere stijl. Het is een brief die alles in zich heeft van een laatste wilsbeschikking. Petrus wil zijn

lezers aansporen tot een goed leven, vol van de kennis van Jezus Christus. Ook waarschuwt hij in zijn tweede brief tegen dwaalleraren die de gelovigen af willen brengen van de juiste weg. Tot slot gaat Petrus in op de terugkeer van Jezus. Ook hier zijn de geadresseerden met name christenen die leven onder zware verdrukking en te maken hebben met de spot van hun tegenstanders. Overigens zijn er veel geleerden die van mening zijn dat deze brieven niet door Petrus zelf zijn geschreven, maar in latere tijd op zijn naam zijn gezet.

Om verder te gaan

Er zijn enkele toegankelijke boeken geschreven waarin je meer kunt vinden over Petrus als leerling van Jezus. Zo is er het boek *Twaalf gewone mannen* van John MacArthur. Voor meer visueel ingestelde mensen is er ook een film: 'Petrus en het laatste Avondmaal'. Via www.beterbegrijpen.nl zijn nog meer mogelijkheden te vinden om je te verdiepen in Petrus en het groeien in het volgen van Jezus. In de bijlage achter in dit boek vind je nog een aantal concrete en praktische suggesties aangaande het volgen van Jezus.